

UVOD

Istorijski razvoj državnih ili javnih prihoda je vezan za razvoj svake države. Pojam i suština javnih prihoda se može objasniti njihovim mjestom i ulogom u funkcionisanju države i njenih organa. Uspostavljanjem sistema tržišne ekonomije privredni subjekti na tržištu imaju punu samostalnost, uz neznatan uticaj države. Samo prihode u državama sa tzv. novčanom privredom, možemo definisati kao primanja u gotovom novcu u toku jedne godine, koje država troši za podmirenje javnih potreba. Porezi su osnovni oblik ili instrument formiranja javnih prihoda, pokrića budžetskih rashoda i zadovoljavanja javnih potreba. Danas mnogi finansijski teoretičari savremenu državu nazivaju "poreskom državom" jer žele naglasiti kakav značaj za nju imaju porezi. Sadržaj poreza se mijenjao paralelno s promjenama političkih, društveno-ekonomskih i drugih odnosa. Oni su direktan refleks tih odnosa, odnosno sistema. Brojni su autori koji su pokušali da definišu poreze, ali ne postoji jedinstven stav u vezi same definicije poreza.

Definicije poreza prema nekim autorima:

"Porez je davanje u novcu koje država ubire od pojedinaca, na osnovu svoga suvereniteta, bez direktne protivnake, a u cilju pokrivanja javnih tereta". (Gaston Jeze - Žez),

"Porez je onaj dio imetka koji svaki građanin daje državi, stoga da drugi dio sigurno može posjedovati". (Monteskije),

"Porez je novčano davanje fizičkih i pravnih osoba, kao i eventualnih javnih preduzeća, prema njihovoj poreskoj sposobnosti koje ubire javna vlast, oslanjajući se pri tome na svoju silu i to bez direktne protivnake, a u cilju pokrivanja javnih tereta države i ostalih javnih teritorijalnih tijela, ili u cilju intervencije javne vlasti. (Lucien Mehl).

Savremena finansijska teorija je istakla da porezi djeluju na preraspodjelu nacionalnog dohotka te da se porezima daje značajna funkcija u vođenju određene ekonomske politike.

U finansijskoj teoriji i praksi prihvaćena je, uglavnom, podjela poreza na **direktne i indirektne poreze**. Ove dvije grupe poreza razlikuju se na osnovu tog koji se porezi plaćaju prilikom trošenja dohotka - **indirektni porezi** odnosno porezi čije se plaćanje zasniva na izvoru prije trošenja dohotka - **direktni porezi**.

U **indirektni poreze** spadaju: carine, akcize, porez na dodatu vrijednost, putarine prelevmani itd.

Polazeći od značaja pojedinih vrsta indirektnih poreza, a i u pogledu iznosa sredstava koja se obezbjeđuju po osnovu istih, posebnu pažnju i prostor u radu posvetit ću načinu utvrđivanja i naplate poreza na dodatu vrijednost.